

چارلز ریگین

روش تطبیقی
فراسوی راهبردهای کمی و کیفی

ترجمه‌ی

محمد فاضلی

(عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی)

فهرست

۱۱	مقدمه‌ی مترجم
۱۵	مقدمه‌ی مؤلف بر ترجمه‌ی فارسی
۲۱	مقدمه
۲۶	هشدار مهم
۲۷	مندرجات کتاب

فصل یکم: ویژگی‌های علوم اجتماعی تطبیقی

۳۴	مرزها و اهداف علم‌الاجتماع تطبیقی
۳۸	درباره‌ی واحدهای تحلیل
۴۰	پی‌آمدهای روش شناختی
۴۳	ورود به روش تطبیقی
۴۴	منطق روش تطبیقی
۴۸	دوگانگی کمی / کیفی در علم‌الاجتماع تطبیقی
۵۰	درباره‌ی فصل بعد

فصل دوم: ناهمگونی و پیچیدگی علی

۵۳	علاق، سادگی و پیچیدگی
۵۶	پیچیدگی علی
۵۹	تحلیل پیچیدگی علی
۶۳	بدیل‌های موجود برای طرح آزمایش

فصل سوم: روش‌های تطبیقی مورد محور

۷۰	روش توافق میل
۷۳	روش تفاوت غیرمستقیم میل
۷۷	علیت چندگانه و ترکیبی در پژوهش مورد محور
۸۰	کاربست عملی روش‌های مورد محور
۸۵	محدودیت‌های پژوهش مورد محور
۸۸	خلاصه‌ی راهبرد مورد محور

فصل چهارم: رویکرد متغیر محور

۹۲	اهداف پژوهش تطبیقی متغیر محور
۹۳	عناصر نظریه‌آزمایی در پژوهش متغیر محور
۹۵	کاربرد تکنیک‌های کمی برای داده‌های بین کشوری
۹۷	اصول کنترل آماری در پژوهش بین کشوری
۱۰۰	کنترل آماری در برابر کنترل آزمایشی
۱۰۴	پاسخ به نقدهای وارد بر کنترل آماری
۱۰۷	نتیجه: دیالوگ ایده‌ها و شواهد در پژوهش متغیر محور

فصل پنجم: راهبردهای تطبیقی مختلط در مقابل راهکردهای ترکیبی

۱۱۲	ارزش رویکردهای مختلط و ترکیبی
۱۱۳	سه راهبرد مختلط
۱۲۱	راهبردهای مختلط و رابطه‌ی اهداف و روش‌ها
۱۲۶	عناصر راهبردی ترکیبی

فصل ششم: مفاهیم اصلی رویکرد بولی به مقایسه‌ی کفی

۱۳۰	خصایص ویژه‌ی جبر بولی
۱۴۷	خلاصه

فصل هفتم: بسط روش‌های بولی مقایسه‌ی کیفی

۱۵۰	مسئله‌ی محدودیت تنوع
۱۶۰	مسئله‌ی تناقض‌ها
۱۶۶	ارزیابی استدلال‌های نظری
۱۶۹	رویکرد بولی به مثابه راه میانه

فصل هشتم: کاربردهای روش‌های بولی مقایسه‌ی کیفی

۱۷۴	تحلیل مجدد پژوهش روکان
۱۸۲	کاربرد در مطالعه‌ی تطبیقی خرده‌ملت‌ها
۲۰۰	کاربرد در سنخ‌شناسی تجربی سازمان‌ها
۲۱۳	محدودیت‌های این فصل
فصل نهم: دیالوگ ایده‌ها و شواهد در پژوهش اجتماعی	
۲۱۸	ایده‌ها و شواهد در پژوهش
۲۲۱	ایده‌ها و شواهد در پژوهش مقایسه‌ای کیفی
۲۲۳	تحلیل بولی به مثابه اصلاح‌کننده
۲۲۵	کتاب‌شناسی

مقدمه‌ی مترجم

اولین بار در پژوهشی درباره‌ی آثار محققانی که انقلاب ایران را مطالعه کرده بودند و به‌هنگام مرور آثار جان فوران به شیوه‌ای از تحلیل علل بروز انقلاب‌ها برخوردیم که برای من تازگی داشت: استفاده از جبر بولی در پژوهش تطبیقی-تاریخی. در آن زمان کتابی را که فوران بر مبنای آن چنین تحلیل‌هایی را ارائه کرده بود در ایران نیافتم و ماجرا سرانجامی نیافت. سه سال بعد وقتی کار رساله‌ی دکتری را آغاز کردم، آن‌چه بیش از هر چیز مایه‌ی تعجب و البته آزاردهنده می‌نمود، فقدان منبعی قابل توجه درباره‌ی جزئیات روش شناختی روش تطبیقی بود. این بار به‌ضرورت و به لطف یکی از دانشجویان ایرانی خارج از کشور موفق شدم کتابی را که ترجمه‌ی آن اکنون پیش روست به دست آورم. اگرچه بعدها آشنایی با روش تطبیقی و شناخت محققان به نام این حوزه سبب شد تا انبوهی از منابع مرتبط را بشناسم، اما همواره مترصد فرصتی بودم تا این اثر را ترجمه کنم.

این اثر از ویژگی‌هایی برخوردار است که تصور می‌کنم آن را به کتابی حداقل کم‌نظیر در عرصه‌ی روش‌شناسی تطبیقی بدل ساخته است. اول، کمتر کتابی در عرصه‌ی روش‌شناسی تطبیقی وجود دارد که مروری نسبتاً جامع بر کلیات و گاه جزئیات روش تطبیقی، بررسی دقیق روش شناختی هر دو رویکرد کمی و کیفی در پژوهش تطبیقی، بررسی دقیق نمونه‌هایی از پژوهش تطبیقی، و معرفی یکی از نوآورانه‌ترین تکنیک‌های تحلیلی در روش‌شناسی علوم اجتماعی را توأمان ارائه کرده باشد.

دوم، روش‌شناسی پژوهش تطبیقی در دو دهه‌ی گذشته تا حدود زیادی متأثر از نوآوری تکنیکی معرفی شده در این کتاب بوده است. رویکرد بولی، که اولین بار ریگین در این کتاب به‌تفصیل آن را ارائه کرد، در دو دهه‌ی گذشته کانون بحث روش‌شناسی